

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Տ Ո Ի

Գ Ի Տ Ա Կ Ա Ն Ն Ի Ս Տ Ե Ր

Մաշտոցի անվան Մատենադարանում 1977—1978 թթ. ընթացքում տեղի են ունեցել հետևյալ գիտական նստաշրջանները.

Ա. Մաշտոցի անվան Մատենադարանի և ՍՍՀՄ Գիտությունների ակադեմիայի Հնագրական հանձնաժողովի համատեղ գիտական նստաշրջանը՝ «Միջնադարյան գրչության և գրքի պատմություն» թեմայով, նվիրված Հոկտեմբերյան սոցիալիստական մեծ հեղափոխության 60-ամյակին: Նիստերը տեղի են ունեցել 1977 թվականի հոկտեմբերի 25—28-ին հետևյալ ծրագրով.

1. Բացման խոսք (Մատենադարանի տնօրեն, ՀՍՍՀ ԳԱ ակադեմիկոս Լ. Ս. Խաչիկյան):

2. Ռուս միջնադարյան պատմության աղբյուրագիտության և հնագրության զարգացման որոշ արդյունքներն ու հեռանկարները (Ձեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Ս. Օ. Շմիդտ):

3. Արևմտաեվրոպական միջնադարի աղբյուրագիտության խնդիրները ներկայումս (Ձեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Ա. Դ. Լյուբլինսկայա):

4. Իտալական միջնադարյան գիրքը որպես պատմական աղբյուր (Ձեկ. ՍՍՀՄ ԳԱ թղթ.-անդամ Վ. Ի. Ռուտենբուրգ):

5. Ադրբեջանական ՍՍՀ ԳԱ ձեռագրական ֆոնդի բուրգալեզու ձեռագրերի հավաքածուն (Ձեկ. բանաս. գիտ. դոկտոր Զ. Վ. Ղահրամանով):

6. Մատենադարանում տարվող աղբյուրագիտական աշխատանքների արդյունքները և հեռանկարները (Ձեկ. ՀՍՍՀ ԳԱ ակադեմիկոս Լ. Ս. Խաչիկյան):

7. Մեծ Նովգորոդի կեչակեղեյա նոր հրովարտակները. XII դ. վերջի մի արհեստանոցի հայտնաբերումը (Ձեկ. ՍՍՀՄ ԳԱ թղթ.-անդամ Վ. Լ. Յանին):

8. Ռուսական ձեռագիր գիրքը ակադեմիկոս Մ. Ն. Տիխոմիրովի ստեղծագործական ժառանգության մեջ (Ձեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Ն. Վ. Զիստյակովա):

9. «ՍՍՀՄ-ում պահվող ձեռագրերի համահավաք ցուցակի» մասին (Ձեկ. պատմ. գիտ. թեկն. Ն. Բ. Շելամանովա):

10. Մատենադարանի ձեռագրական հավաքածուների անը 1960—1977 թթ. (Ձեկ. իրավագիտության թեկն. Խ. Ա. Թորոսյան):

11. Հնագույն շրջանի ռուս-հայկական ձեռագրական կապերի ուսումնասիրման շուրջը. բնագրերի գաղթը—գրքերի գաղթը (Ձեկ. բան. գիտ. դոկտոր Ն. Ն. Ռոզով):

12. Հողագործական բնույթի զարդերը հայկական ձեռագրերում (Ձեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Ա. Շ. Մնացականյան):

13. Բարձր Հայքի XIII—XIV դդ. մանրանկարչության ոճի մի փանի գծերի մասին (Ձեկ. արվեստագիտության թեկն. Է. Մ. Կորխմազյան):

14. Գրչության ավանդույթի առանձնահատկությունները միջնադարյան արարական Արևելքում (Ձեկ. բանաս. գիտ. թեկն. Ա. Բ. Խալիլով):

15. Արևմտաեվրոպական փորագրության գիտակ և մեկնաբանող կրեմլյան վարպետի XVI դ. նկարագարդած երեք ձեռագրերը (Ձեկ. գիտ. աշխ. Յ. Ա. Նեոլին):
16. Մատենադարանի լատինական ձեռագրերը (Ձեկ. պատմ. գիտ. թեկն. Լ. Ի. Կիսելյովա):
17. Վրացական ՍՍՀ ԳԱ Կ. Ս. Կեկելիձեի անվան ձեռագրերի ինստիտուտի դադստանյան արաբալեզու հուշարձանները (Ձեկ. բանաս. գիտ. թեկն. Ն. Գ. Կանչավելի):
18. Թուրքմենստանի պատմությանը և մշակույթին վերաբերող միջնադարյան փաստաթղթերի ֆոնդերի հարստացման հնարավորությունները (Ձեկ. Ն. Բ. Խալիմով):
19. Հայկական ձեռագրերը Լեհաստանում և Ուկրաինայում (Ձեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Վ. Ռ. Գրիգորյան):
20. Միջազգային խորհրդակցություն՝ նվիրված հին ձեռագրերի և հազվագյուտ գրքերի պահպանությանն ու վերաբուրությանը (Ձեկ. պատմ. գիտ. թեկն. Տ. Պ. Վորոնովա):
21. Պետերբուրգում 1901 թ. այրված հայկական ձեռագրերի հավաքածուի մասին (Ձեկ. գիտ. աշխ. Յ. Հ. Վարդանյան):
22. Ձեռագիր գիրք Ռուսաստանում XVI—XVII դդ. (Ձեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Ս. Վ. Կուկուշկինա):
23. Տերիտորիալ ձեռագրական հավաքածուն որպես աղբյուրագիտական կատեգորիա (հարցադրում). (Ձեկ. պատմ. գիտ. թեկն. Ի. Վ. Պոզդեկա):
24. Միջնադարյան գրչության հուշարձանները Կալինինի մարզի հավաքածուներում (Ձեկ. Մ. Ա. Իլյին):
25. Հայկական մանրանկարչության վասպուրականի դպրոցի ձեռագրերի ձևավորման միջոցների մի փանի առանձնահատկությունների մասին (Ձեկ. արվեստագիտության թեկն. Հ. Հ. Հակոբյան):
26. Թարգմանչաց ավետարանի «Աւերումն դժոխոց» մանրանկարի գեղարվեստական առանձնահատկությունների մասին (Ձեկ. ասպիրանտ Լ. Բ. Չուգասըղյան):
27. Սինայի վրացական ձեռագրերի լեռնագրադյան պատառիկները (Ձեկ. Լ. Մ. Խեսուրիանի):
28. Արոսի սլավոնական ձեռագրերը Պետական պատմական բանգարանի ձեռագրական բաժնի հավաքածուներում (Ձեկ. գիտ. աշխ. Մ. Մ. Չերնիլովսկայա):
29. Սկզբնական շրջանի ռուսական նկարագարդված ձեռագրերը. XI դ. իշխանական գրչական արվեստանոցի և այնտեղ գործածվող ձեռագրական նկարագարդումների նմուշների մասին (Ձեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Օ. Ի. Պոդոբեդովա):
30. Ձեռագրագիտությունը և գրչության արվեստանոցը XV—XVI դդ. ռուսական ձեռագրերի տվյալներով (Ձեկ. պատմ. գիտ. թեկն. Ն. Վ. Սինիցինա):
31. Իվան Անեղի ժամանակի արքայական գրչատունը (Ձեկ. մաթեմատ. գիտ. թեկն. Բ. Մ. Կլոս):
32. Զրանչանային մեքողի կիրառումը Ռուսաստանի XVII դ. երկրորդ կեսի մշակութային կապերի ուսումնասիրման գործում (Ձեկ. գիտ. աշխ. Տ. Վ. Դիանովա):

33. Ձեռագրական «Ունվանների» բնութագրման շուրջը (Ձեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Ռ. Մ. Ալիև):

34. XIII դ. մի ձեռագիր որպես աղբյուր տաջիկա-պարսկերեն լեզվի և ձեռագրական նկարչության (Ձեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Ա. Ս. Մուխտարով):

35. Պարսիկ դիվանագետ Մուհամմեդ Ալի բեգ Իսֆահանիի ուղեգրական ալբոմի մանրանկարները (Ձեկ. գիտ. աշխ. Ռ. Ի. Ամիրբեկյան):

36. ՍՍՀՄ ժողովուրդների պատմության հնագույն աղբյուրների մատենաշարի նախապատրաստման մի փանի հարցեր (Ձեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Ա. Պ. Նովոսելցև):

37. «Օտար աղբյուրները Հայաստանի և հայերի մասին» մատենաշարը (Ձեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Հ. Մ. Բարթիկյան):

38. Քսանիի Էրիսթավների XV դարի տոհմական ժամանակագրության՝ «Ձեզլի Էրիսթավրաի» մի փանի իրողությունների իմաստավորումը (Ձեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Է. Վ. Խոշտարիա):

39. Աղբյուրներն լեզվի բառագիտության ուսումնասիրման մի արժեքավոր աղբյուր (Ձեկ. Մ. Զ. Նազիև):

40. Վահանավանի այրիվանքի «Սահմանի» քվագրման և մեկնաբանության շուրջը (Ձեկ. գիտ. աշխ. Ա. Գ. Մարգարյան):

41. XVI դարի շնորհագրերի հնագրությունը (Ձեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Ս. Մ. Կաշտանով):

42. Սեֆյան ֆերվաների և միսալների հնագրությունը (Ձեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Հ. Դ. Փափազյան):

43. XIV—XVI դդ. ջուշյան շնորհագրերի արտափն ձևավորումը (Ձեկ. պատմ. գիտ. թեկն. Մ. Ա. Ուսմանով):

44. Հին վրացական պատմական վավերագրեր Վերին Սվանեթիայից (Ձեկ. պատմ. գիտ. թեկն. Վ. Ի. Սիլոգավա):

45. Հայկական վիմագրերը որպես աղբյուր միջնադարյան Հայաստանի հարկային սիստեմի ուսումնասիրման (Ձեկ. բանաս. գիտ. թեկն. Ս. Ա. Ավագյան):

46. Միջնադարյան Խաչենի վիմագրերը ձեռագրերի և նրանց պահպանման մասին (Ձեկ. պատմ. գիտ. թեկն. Բ. Ա. Ուլուբաբյան):

47. Միջնադարյան Եվրոպայի լատինական գրականության XIV դարի հայերեն քարզմանությունները (Ձեկ. փիլիս. գիտ. դոկտոր Ս. Ս. Արեշտադյան):

48. Պորփյուրի «Հինգ ձայներ» վրաց մատենագրության մեջ (Ձեկ. բանաս. գիտ. թեկն. Մ. Ա. Ռաֆայա):

49. Անանիա Շիրակացու «Քննիկոնը» որպես միջնադարյան Հայաստանի քվաքանության և բնագիտության հիմնական հուշարձան (Ձեկ. բանաս. գիտ. թեկն. Ա. Ս. Մաթևոսյան):

50. Հայ-ասորական գիտական կապերի մասին. XI—XIII դդ. (Ձեկ. բժշկագիտության թեկն. Ս. Ա. Վարդանյան):

51. Միջնադարյան մի ձիարուծարան Կիլիկյան Հայաստանից (Ձեկ. բանաս. գիտ. թեկն. Բ. Լ. Զուգասդյան):

52. Հակոբ Արմեցին՝ խմբագիր և մեկնիչ տոմարագիտության հիմունքների նվիրված մի աշխատության (Ձեկ. գիտ. աշխ. Զ. Ա. Էյնաթյան):

53. Հովհաննես (Մրֆուզ) Զուղայեցու ստեղծագործական ժառանգությունը (Ձեկ. փիլիսոփ. գիտ. թեկն. Հ. Հ. Միրզոյան):

54. Մովսես Խորենացին և Դավիթ Անհաղթը. փորձ աղբյուրագիտական կապի հաստատման (Ձեկ. ՀՍՍՀ ԳԱ թղթ.-անդամ Գ. Խ. Սարգսյան):
55. Հերոսի «Քաքարաց պատմության» նախօրինակը, օգտագործված Դեամարի XIV դ. կյուրեկյան ժամանակագրության մեջ (Ձեկ. բանաս. գիտ. դոկտոր Գ. Վ. Արզարյան):
56. Ստեփանոս Օրբելյանի «Օրբելյանների պատմության» հին վրացական բարգմանությունները (Ձեկ. պատմ. գիտ. թեկն. Ն. Վ. Մազարեիշվիլի):
57. Սանահնի վանքի «Մայրգրքի» (Քոթուկի) աղբյուրագիտական բնութագիրը (Ձեկ. բանաս. գիտ. թեկն. Պ. Մ. Մուրադյան):
58. X—XV դդ. բյուզանդական և հին ռուսական հանրագիտական ձեռագիր ժողովածուները (Ձեկ. պատմ. գիտ. թեկն. Զ. Գ. Սամոգորովա):
59. XII—XIII դդ. հայ խրատական կանոնները որպես սոցիալ-փառափառական հարաբերությունների և մշակույթի պատմության սկզբնաղբյուր (Ձեկ. պատմ. գիտ. թեկն. է. Մ. Բաղդասարյան):
60. Տեր-Հովհաննես Խոջա-Օհանյանի «Օրագիրը» (Ձեկ. գիտ. աշխ. Պ. Ա. Զորանյան):
61. XVI դ. վերջի—XVII դ. առաջին կեսի ռուսական ժամանակագրության հարցի շուրջը (Ձեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Վ. Ի. Կորեցկի):
62. Լեհական գիրքը Ռուսաստանում (Ձեկ. պատմ. գիտ. թեկն. Ա. Ի. Ռոգով):
63. Ռաժիվիլյան տարեգրության ուսումնասիրման մասին (Ձեկ. պատմ. գիտ. թեկն. Ա. Վ. Զերնեցով):
64. XIV—XV դդ. հարավսլավոնական երկեր պարունակող XV—XVI դդ. մի ռուսական ժողովածու (Ձեկ. գիտ. աշխ. Ա. Ա. Տուրիլով):
65. Հին ռուսական մատենագրության ուսումնասիրման ակունքների մաս (Ձեկ. գիտ. աշխ. Վ. Զ. Աֆիանի):
66. Լեզվի և բերականության հարցերը հին վրացական ձեռագրերում (Ձեկ. բանաս. գիտ. դոկտոր Մ. Ա. Շանիձե):
67. Եփրեմ Ասորու երկերի հնագույն հայերեն բարգմանությունների նշանակության մասին (Ձեկ. բանաս. գիտ. թեկն. Լ. Զ. Տեր-Պետրոսյան):
68. Հին ռուսական ձեռագրերի հրատարակման մի փանի խնդիրների մասին (Ձեկ. բանաս. գիտ. թեկն. Ի. Ս. Ֆիլիպովա):
69. Գրիգոր Աստվածաբանի «Դամբանականի» հին հայերեն բարգմանությունը (Ձեկ. բանաս. գիտ. թեկն. Կ. Մ. Մուրադյան):
70. «Գիրք արքայականը» և «Գիրք աստինանավոր քաղաքական տոհմագրության» մատյանը (Ձեկ. գիտ. աշխ. Վ. Վ. Մորոզով):
71. Արքայական գրքում կատարված ընդմիջարկությունների վերլուծման եղանակի շուրջը (Ձեկ. գիտ. աշխ. Ս. Ա. Մորոզով):
72. Նորը Ռուսաստանի XII—XIII դդ. գրչական գործի մասին (Ձեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Զ. Ն. Շչապով):
73. Յոնա Դումինի XV դ. ձեռագիրը ՍՍՀՄ ԳԱ Սիբիրյան բաժանմունքի հավաքածուից (Ձեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Ն. Ն. Պոկրովսկի):
74. «Աղեփանդի պատմության» հայերեն բարգմանությունը և նրա խմբագրությունները (Ձեկ. բանաս. գիտ. թեկն. Զ. Ա. Սիմոնյան):
75. Գրիգոր Նարեկացու «Ողբերգության մատյանի» գիտաֆնական հրա-

տարակության մի քանի հարցերի մասին (Զեկ. բանաս. գիտ. թեկն. Ա. Ա. Ղազինյան):

76. «Հայելի վարույր» հայերեն բարգմանությամբ (Զեկ. բանաս. գիտ. թեկն. Ք. Ս. Տեր-Դավթյան):

77. «Բարադամի և Հովասափի պատմությունը» զանազան ժողովուրդների ձեռագիր մատենագրության մեջ. ուսումնասիրության հիմնական խնդիրները (Զեկ. բանաս. գիտ. թեկն. Ի. Ն. Լեբեդևա):

78. Նկեղեցաուսուցողական «Դեղ հոգևոր» կոչվող նկարազարդ ժողովածուները XVII դարի գրչական մշակությամբ (Հուշարձանի հեղինակի հարցի շուրջը). (Զեկ. գիտ. աշխ. Օ. Ն. Կոշելևա):

79. Գիրքը հյուսիսային գյուղացիական զավառներում XVI—XVII դդ. (Զեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Ա. Ի. Կոպանև):

80. 1073 թ. ժողովածուն և նրա հրատարակության խնդիրները (Զեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Ս. Վ. Շչեպկինա, պատմ. գիտ. թեկն. Լ. Մ. Կոստյուխինա, պատմ. գիտ. թեկն. Ի. Վ. Լյովոշկին, գիտ. աշխ. Է. Վ. Շուլգինա):

81. Հապավումները XIII—XIV դդ. հին ռուսական գլխագիր մատյաններում (Կանոնական հուշարձանների նյութի հիման վրա). (Զեկ. բանաս. գիտ. թեկն. Օ. Ն. Սեդովա):

82. Նիկոմիդոսի պարականոն ավետարանը XV—XVI դդ. ռուսական գրականության մեջ (Զեկ. գիտ. աշխ. Ն. Ա. Կոբյակ):

83. Հին ռուսական երգեցողության արվեստի հուշարձանների վերծանության հարցի շուրջը (Զեկ. գիտ. աշխ. Ա. Ն. Կրուչինինա):

84. XVII դ. վերջին ֆառորդի—XVIII դ. սկզբի երկանիշ երգեցողական ձեռագրերը (Զեկ. գիտ. աշխ. Գ. Ա. Նիկիշով):

85. Պարզ խազային գրառումների վերծանության մի փորձ (Զեկ. արվեստագիտության թեկն. Ն. Կ. Թահմիզյան):

Բ. Մաշտոցի անվան Մատենադարանի XIV գիտական նստաշրջանը՝ նըվիրված Ռուսաստանի հետ Արևելյան Հայաստանի միավորման 150-ամյակին: Նիստերը տեղի են ունեցել 1978 թ. սեպտեմբերի 28—29-ին հետևյալ ծրագրով.

1. Բացման խոսք (Մատենադարանի տնօրեն, ՀՍՍՀ ԳԱ ակադեմիկոս Լ. Ս. Խաչիկյան):

2. Արևելյան Հայաստանի ֆաղափական կացությունը և ազատագրական շարժման նոր վերելքը XVIII դարի վերջին տասնամյակներին (Զեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Վ. Գրիգորյան):

3. Գրական էջեր հայ-ռուսական հարաբերությունների անցյալից (Զեկ. բանաս. գիտ. դոկտոր՝ Շ. Նազարյան):

4. Մատենադարանը Արևելյան Հայաստանի ազատագրման նախօրյակին (Զեկ. բանաս. գիտ. թեկն. Օ. Նզանյան):

5. Հայ կենսաբանության զարգացման ընթացքը XIX դարի առաջին հիսնամյակում (Զեկ. կենսաբանական գիտ. թեկն. Կ. Մարջանյան):

6. Ռուս գրականության հուշարձանների հայերեն առաջին բարգմանությունները (Զեկ. Լ. Հաջյան):

7. Գեորգ Խուրովի նորահայտ երկը որպես հայ-ռուսական հարաբերությունների պատմության սկզբնաղբյուր (Զեկ. 3. Վարդանյան):

8. Հայ-ռուսական մշակութային կապերի արտացոլումը ձեռագրական արվեստի ասպարեզում (Զեկ. արվեստագիտության թեկն. է. Կորխմազյան):

9. Արևելյան Հայաստանի ազատագրության արձագանքները հայ գեղարվեստական գրականության մեջ (Զեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Ա. Մնացականյան):

10. Անձի և գույքի անապահովությունը և զանգվածային հարստահարությունների սաստկացումը Արևելյան Հայաստանում իրանական տիրապետության վերջին տասնամյակներին (Զեկ. պատմ. գիտ. դոկտոր Հ. Փափազյան):

11. Հայ կնոջ մասնակցությունը Արևելյան Հայաստանի ազատագրման համար մղված պայքարում (Զեկ. պատմ. գիտ. թեկն. Ռ. Տիտանյան):

12. Հայ գրչության կենտրոնները Ռուսաստանում XVII—XIX դարերում (Զեկ. պատմ. գիտ. թեկն. Ա. Մաթևոսյան):

13. Հին Մոսկվան և հայերը (Զեկ. ՀՍՍՀ ԳԱ ակադեմիկոս Լ. Խաչիկյան):

14. Հայ-ռուսական երաժշտական զուգահեռները միջնադարում (Զեկ. արվեստագիտության թեկն. Ն. Թաճմիզյան):

Գ. Մաշտոցի անվան Մատենադարանի երիտասարդ գիտաշխատողների II գիտական նստաշրջանը: Նիստերը տեղի են ունեցել 1976 թ. դեկտեմբերի 6—7-ին հետևյալ ծրագրով.

1. Բացման խոսք (ՀՍՍՀ ԳԱ ակադեմիկոս Լ. Խաչիկյան):

2. Պատառիկներ XII—XIV դդ. հայ բժիշկների անհայտ աշխատություններից (Զեկ. Դ. Կարապետյան):

3. Խորենացու «Պատմության» Տիգրան Երվանդյանի վեպի մի հատվածի շուրջ (Զեկ. Ա. Սարգսյան):

4. Հովհաննես Սարկավազի՝ պատկերներին նվիրված աշխատությունները (Զեկ. Հ. Քյոսեյան):

5. Ձեռագրերի որոնումներ Հաղբատի մերձակա ֆաբայրներում (Զեկ. է. Սարգսյան):

6. XVII դ. Սպանանի դպրոցի պարսկական մանրանկարները Երևանի հավաքածուներում (Զեկ. Ռ. Ամիրբեկյան):

7. Ո՞ր բովանդակ է ավարտվել Մխիթար Այրիվանեցու «Ժամանակագրությունը» (Զեկ. է. Հարությունյան):

8. Մարտինոս Լեհացու «Գավազանագրի» հայերեն քաղմանության ձեռագրերը (Զեկ. 3. Վարդանյան):

9. Անանիա Նարեկացու «Հայոց պատմության» հարցի շուրջ (Զեկ. Հ. Թամրազյան):

10. «Հումայուննամեի» մատենադարանյան եզակի ձեռագիրը (Զեկ. Ն. Գեվորգյան):

11. Հայկական նոտագրությամբ ձեռագրերի Մատենադարանի հավաքածուն (Զեկ. Ա. Վարդումյան):